

distraheretur, in quibus reipublicae incolumitas versabatur, nemini mirum videri debet, si omnia quae animo proposuit, tam paruo tempore ad exitum non adduxerit. Ceterum tabulas permultas rerum publicarum, & libellos rationum à ministris illis exegisse, certum est: ex illorum enim notitia in ordinum Senatum inquisiuit, hoc est, de militarium magisteriorum censibus, de sportulis, & mensae magistralis (quam vocant) salarijs, de commendatarijs praefecturis, quae rectorum custodia carebant, de iudicibus in eorum Senatum asciscendis, deque alijs multis ad eam rem pertinentibus providendis. Nam cum eorum magisteriorum recens esset sub regibus possessio, nullibi minus notitiae, aut plus fraudis & iacturae erat. At ita in eo diligenter se gessit, ut in primo cognitionis tri-duo omnes trium ordinum leges, omnes sanctiones, consuetudines, & decreta, quibus obtemperare militares commendatarij tenerentur, peruiderit: simul etiam, quae ad censum pertinebant, typo quoque in genere perceperit. Praefecti maximi commendatariorum, qui Ximeno in res eorum inquirenti, contradicaturi proculdubio erant, aliqua interea opposuerunt, quibus se non modo à Ximenij potestate, sed à regia quoque si possent, vindicarent. Verum ea omnia tanta prudentia & dignitate à Ximeno sedata sunt, ut vniuersis commendatarijs parentibus, omnia ex illius voluntate sint confecta: Sed ne aliquis fortasse requirat, quae sint illa quae commendatarij opposuerunt, nosque propterea, nisi aliquid de eo dixerimus, negligentiae insimulet: Calatrauenses, & Alcantarani, quorum illi ad Oretum, hi ad pontem Trajani sacras suorum collegiorum edes tenent, diplomata summorum Pontificum apud se habere iactabant, quibus eorum magisteriorum praefectura, iuxta Cisterciensis ordinis ritum instituta, nulli praeterquam sui ordinis Antistiti, sine maximo piaculo subiectae esse possent. Quae omnia vana & futilia esse, prorsusque ad tempus eximendum adinuenta, multis rationibus Ximenius declarauit. Nam ea quae de diplomatis Pontificijs ferebantur, cenobitis Cisterciensibus, qui sacris edibus inclusi, in solitudinibus delitescunt, quemadmodum & ceteris, qui ad eum modum viuunt, religiosorum sodalitatibus, sui ordinis Antistites habere à summis Pontificibus iure quidem concessum est, quibus alienos praefici rectores indignum & indecens esset: & sub externis & rerum suarum ignaris magistratibus, omnia

omnia sursum, & deorsum miscerentur. At militaribus hominibus, qui in luce clarissima apud regium comitatum, aut in castris viuunt, sacrum tantummodo Cisterciensium cognomen, certaque aliquot instituta quibus sese addicerent data: non autem arctam cœnobarum normam, vnicamque illam abbatum iurisdictionem. Atque ita Ferdinandus catholicus Antonium Rogium Archiepiscopum Granatensem, tribus magisterijs aliquando præfecit: eorumque maioribus comitijs omnia moderans Antonius interfuit. Quin etiam ne in primario tantum eorum magistratu accidisse id respondeatur: sancti Iacobi commendatarios, qui Augustinianum ritum sequuntur, apud Calatrauenses & Alcantaranos, multis muneribus obeundis præfuisse. Heri verò & nudiustertius, nonnulla etiam per Adrianum Caroli legatum in eorum comitijs effecta esse, quæ hanc omnino dubitationem soluerent. Meminissent enim, non ita pridem, præfecturam Calatrauæ maximam, sine solenni cruciferorum rogatione, Caroli duntaxat voluntate, quibusdam in speciem comitorum congregatis, Petro Nuncio Guzmano fuisse collatam. Quocirca multò sibi a quora petenti, nullo modo si saperent, resisterent: neque enim posse ab incepto cessare, literis ad id efficiendum à rege missis. Quod si facerent, se operam daturum, vt quod illi iam dudum cupiebant, Petrus Nunius Guzmanus, præfectura haud rite obtenta deturbaretur. Id enim quod eorum priuilegia aperte imminuebat, contra morem illorum inauspicatò factum esse, sibi quidem multum displicere. Scripsit quidem ad Carolum Ximenius hac de re sapius: & Didacum Gueuaram, quem non ita pridem clauigerum creauerat, præfectum maximum eligendum, suoque periculo alterum deiciendum susceperat, qui ferme cunctorum commendatariorum odijs magistratum illum gerebat: nihil tamen circa eam rem obtinuit. Igitur dum vniuersas magisteriorum rationes euoluit, totumque illum militare ordinem explorat, quadringenties centena millia nummum, commendatariorum periniqua dissimulatione, in singulos annos ex regijs prouentibus intercipi inuenit. Nam cum illi ad bellum Mauris inferendum, limitesque nostros defendendos & tutandos, certum militum numerum proprijs sumptibus tolerare teneatur, id omnino prætermittentes, regie curæ & impensis relinquebat. Quare vt decebat prouisi

fa duo Calatrauensis magisterij oppida, quæ centenis millibus aureorum estimabantur, ab Aragonijs iniuste occupata, per Touillam & Cabrerum Calatrauenses commendatarios, regie rursus ditioni vindicauit. Vim tentare principio Aragonij, litè sub iudice esse obijcere, praesidijs & militibus oppida firmare. Sed re probè per Ximeniũ cognita, eaq; apud ipsos declarata, post longã sub rege catholico possessionẽ, licet inuiti oppidis cesserũt. Sed quoniã Touillæ opera in eo negotio cõficiendo insignior fuit, volens Ximenius strenui hominis diligẽtiam beneficio aliquo condecorare, cum paulo ante Ciaconium quendã fisco magisteriorũ Calatrauensis, & Alcãtaraui præfectum, parum rite creatum comperisset, neque enim facultatem vllã, tabulasue collatrices, ab ordinis sui principibus habebat, sed vnicum duntaxat Ferdinandi catholici chirographum, quo illi facultas cõcedebatur, arcem quandã cum decessore fiscali cõmutandi ob munus in Ciaconij gratiam relictũ. Id autem non modò iniquũ, & contra ordinum militarium consuetudinem, ab eorum Senatu dissimulatum fuisse aiebat, sed impium quoque & rei sacræ diuenditẽ labe infectũ. Proinde nullo modo amplius tolerandum, neq; Ciaconium ad priuatas eius ordinis rationes procurãdas, id est enim fisco nomẽ, sine magna religionis offensa, haberi posse. Inerat simul in Ciaconio parua muneris gerendi dexteritas, habitusq; ipse totius corporis contemnẽdus. Ideo Ximenius de totius Senatus auctoritate, fisci eũ præfectura amouet, eamq; ad Touillam trãsfert. Ne quid tamẽ fraudis Ciaconio fieret, qui arcẽ fructuosam pro obtinenda præfectura dederat, vt arx illa sua redderetur cautum fuit. Doluit, vt par erat, Ciaconius, & grauem sibi iniuriã illatam apud Carolum cõquestus, Belgarum tandem fauore effecit, vt amoto Touilla, Ximenij mandata irrita essent: ipseque rursus præfecturẽ restitueretur. Quod quauis Ximenius egerrime tulerit, deq; eo sepius ad Carolum scripserit, nihil tamen impetrare potuit. Touillæ verò, quem præmio aliquo, vir rerum ab eo bene gestarum memor, omnino afficere cupiebat, de Senatus decreto Sabioticam custodiam contulit: & quadraginta millia nummorum sportulẽ vice, ex communi ordinum militarium pecunia assignauit: atque vt id ratum haberetur, apud Carolum studiosè effecit. Quoniam verò iudicum inopia Senatus ille militaris laborabat, Tellum sancti Iacobi cõmendatarium, virum iurisperitia, & rerum earum notitia percelebrem, Luxanum suum

necessa-

necessarium, doctrina & nobilitate clarum, Calueti loco in Senatum elegit. Hunc Caluetum Zoritanorum municipem, quod ad id munus parum aptum iudicaret, Senatu ordinum paulò ante amouerat: cuius rei dolorem Ouetenſis Pontificatus, quem illi poſtea Carolus contulit, leniuit. Voluiſſet ad eum modum ceteros qui aderant in eo Senatu iudices regis iuſſu Ximenius explorare. Nam Oſorium Episcopum Aſturicenſem, qui Senatus præſes habebatur, Alarconum quoque Senatorem Senatu pellendos iam meditabatur: proque Oſorio Alphonſum Tellezium, coloniæ Montalbanicæ dominum ſubſtituendum, pro Alarcono Gonſalvum Fernandum marchionis Plegianifratrem. Neque in hunc tantum modo militarium ordinum Senatum, ſed in alios quoque qui comitatum regium ſequuntur, & poſt in Granatenſem & Pintianum conuentum eſſe accuratè inquirendum propoſuerat. Sed ne totam rei inuidioſa moleſtiam, in ſe vnum duntaxat deriuaret, priuatas literas ſuper ea re à Carolo petit, quibus de alijs Senatoribus loco amotorum eligendis, aut nominandis à rege ipſo demandaretur. Baticæ prouinciæ, & Calatrauenſis (quam campum vulgò appellant) adminiſtrationibus, quæ iam diu rectoribus carebant, Didacum Lupum Padillam, Ferdinandum Cordubam Capræ comitis fratrem, qui poſtea clauiger factus eſt, viros domi, ac militiæ egregios, & qui eiſdem regionibus aliàs præpoſiti operam non pœnitendam exhibuiſſent, gubernatores, hoc eſt, generales præfectos dedit. Erant etiam aliquot eorundem ordinum præſidia, ſine commendatarij militaris cuſtodia: quæ quoniam à factioſis, aut graſſatoribus occupari poterant, ſi diutius præpoſito carerent, quanuis in Caroli aduentum res minoris momenti differre deſtinauerat, cuſtodes quoque peraccommodos queſiuit, quibus interea præſidia commēdauit. Vnum tamen quod iam dudum ſecum cogitauerat, adhuc ſupererat, ſed rei inuidia deterrebat: ſuſpenſusque aliquandiu fuit, an multorum ſimultates, & negotium odiorum plenum, ſed tamen regijs commodis vt ſibi videbatur, neceſſarium capeſſeret. Id autem de ſalarijs & ſportulis, quæ ex publico ordinum militarium erario dabantur, menſam vulgò magiſtralem (vt dixi) appellant, donec Carolus veniret auferendis. Sed tandem ad id faciendum duabus rationibus adductus fuit. Altera, quoniam regijs cenſibus per Ferdinandum multa pecunia obgratis, neceſſe erat ad reipub. commodis

ſubue-

subueniendum, vt militibus merces assignata in ære alieno neutiquam esset. Nam primum Germani milites ad Carolum è Belgio trajciendum. XX. millibus aureorum conducti erant, totidem ex templo (vt postea dicemus) Gomecio Buitronio, viro inter Astures primario, deputatis, nam hoc ipso anno Carolus se vela facturum promittebat. Classi quæ oram maritimam tuebatur, reparandæ & instituendæ, octo millia numerabantur: præter multorum præfidiorum ædificia, præterque Nauarrorum prouinciæ stipendia, aliaque innumera impensarum genera, quæ in tam ampla regnorum possessione facienda quotidie offerebantur. Ijs autem omnibus sufficiendis, salariorum ablatione opportunè succurri posse, cum præsertim Ferdinandi & Isabellæ regum catholicorum morte, ea quoque simul cessassent. Altera verò quæ sibi haud inferior videbatur, vt Carolus in altera regione natus, atque rerum nostrarum prorsus ignarus, dum singulis per Ximenium ablata restituit, nouis proceres beneficijs obligaret, seque cunctis amabilem redderet. Qua planè re satis ille declarabat, qua caritate & obseruantia, erga regiam maiestatem esset: quandoquidem modò regi suorum procerum, atque adeo omnium aliorum qui liberalitatibus regijs fruebantur, aduenienti applausus constaret, propria odia fusque deque habebat. Sed dubitari potest, an hac in parte vir animi æqui & synceri rectè statuerit: neque enim milites tantum modo commendatarios, sed aulicos nobiles, qui comitatum regum sequuntur, quorum ingens numerus est, salarijs iam olim deputatis, & multa quæ regum beneficentia, ex eorum censu proceribus quibusdam, priuatisque alijs collata fuerant, abstulit. Vbi ne affectibus suis indulgere crederetur, ex æquo amicos & alienos multauit. Nam hæredibus magni Gonsali, quem vnicè viuū semper coluerat, mortuumque itidem obseruantia prosequebatur, plusquam quingentescentena millia nummum, hac salariorum ablatione perierunt: idque Ximenius factum suum magni faciens in epistolis ad Carolum commemorat. Tello verò homini amicissimo, quem in ordinem militarium senatum elegisse diximus, ad Bætiam prope Hispalem frumentariæ molæ, quæ Pelagij Correxæ cognomen olim tenent, ante annos quadraginta à regibus propter eius merita donatæ, rursus regio censui restitutæ, occasionem dolendi attulerunt. Magnum incrementum regijs facultatibus, ea salariorum, & mili-

tarium antiquatio intulit : ceterum Ximeno ingens odium & invidiam conflavit. Nam si paria facere volumus: haud tanti apud Carolum eius diligentia & industria habita sunt, quantum apud eos conceptum est odij, quibus viuendi auxilia in sperato demebantur. Itaque immanes illæ regij splendoris, & vetustæ aulae impensæ, atque largissimi & munifici sumptus sub frugi homine prorsus sunt accisi, & intra certos carceres coerciti, illique tantummodo relictæ, qui necessarij omnino erant. Quam in re ne quis Ximenium omnino culpet, si modò hæc culpa & non potius laus censenda est, sciat Alexandrum Seuerum Romanorum imperatorem, qui inter optimos principes ab omnibus connumeratur, palatij maiestatem, & disciplinam restituere studentem, neminem in palatinis haberi passum, nisi necessarium hominem, malum pupillum imperatorem esse dicens, qui ex prouincialium visceribus, homines non necessarios neque reipublic. vtilis pasceret. Supremæ igitur duntaxat curiæ senatoribus, priuatis palatij præfectis, & ministris, militibus limitaneis, & præfidiarijs, quatuoruiris capitalibus, & comitatus regij licitoribus, vrbani hospitiorum metatoribus, prætorianæ etiam cohorti, & si qui alij ad regios vsus necessarij erant, salaria & stipendia, quæ de more illis dabantur, reliquit. Vnde Petrus Martyr, & Gonsalus Ouetensis, temporum illorum scriptores, suis quoque salarijs priuati, calamo iniuriam illatam vlti sunt. Nam cum Ximenij præclaram virtutem antea commendassent, postea dolore instigante parum æquè de illo scripserunt. Certè huiusmodi viris salaria vel de suo Ximenius dare debuerat, præsertim P. Martyri, qui in gratiam regum catholicorum Babilonica legatione functus fuerat, & multa quotidie scribebat. Sed Ximenius aliam rationem est secutus. Hoc quod de salarijs, cæterisque honoribus sublati diximus, non satis adhuc mihi certum est, an Ximenij tantummodo consilio, an Caroli iussu confectum sit. Nam cum frequenter in epistolis conqueratur, sibi vt malo genio aut cacodæmoni, partes auferendi concessas esse, donandi verò prorsus detractas: & Belgis in memoriam reducat, se eorum suafu in summo odio apud suos Hispanos esse: & rursus cum nihil apud Belgas, nisi ex Ximenij sententia gereretur, cunctique eum authorem fuisse crediderint, isque alicubi id ipsum confirmauerit, atque regios census augendos omni studio vbique contenderet, deque eo seriò & crebrò

multa

multa verba faceret: res anceps & obscura redditur. Erat illi fanè cum primis persuasum, neminem principem neque bello neque domi res magnas, & reipublic. salutare efficere posse, nisi census regij curam haberet: parumque illam opinionem probabat, qui regem quantunvis infumeret, prodigum futurum negat: siquidem opes quantumlibet immensas assiduis largitionibus dissipari, exhauriri-que. Ideoque vt in donando cautè & consyderatè se gereret, Carolo consuluit. Porro sibi accuratè disquirenti, quod patrimonio regio esset perutile, tandem visum esse ad res principis amplificandas maximè conuenire, vt sublatis quibusuis pecuniarum regiarum coactoribus, vnus tantum vir nobilis & industrius, quæstor maximus crearetur, ad quem res nummaria vniuersa perueniret, vnde ad publicas aut subitas quasque necessitates parata pecunia continuò numeraretur: quæ verò superessent ad liberalitates & largitiones, aliosue vsus prout regi liberet, apud eum asseruarentur. Hoc se & alias monuisse dicebat, nescire tamen qua de causa rem perutilem contempisset, nihilque vnquam de ea consultasset. Interim certè se permissurum non esse, vt apud Ludouicū Sanctium Aragonium, qui ex curatoribus ærarijs vnus erat, magisteriorum militarium proventus, & quicquid ex orbe nouo aduehebatur, deponeretur: quoniam maritimæ oræ tutela, præsidia omnia, & cætera quæ supra sunt commemorata, ex ea summa prouidenda essent. Sed quoniam exstatis regni vectigalibus. XX. millia aureorum Germanæ reginæ iubebantur dari, id ne fieret etiam prohibuit, quòd ea ex Areuaualensi solo iuxta pacta conuenta essent petenda. Nihil enim damnosius regium censum lædere dicebat, quàm huiusmodi rationum confusio, & solutionis semel destinatæ mutatio. Regulorum nonnullis, alijsque item aulicis hominibus, non contemnendas nummorum summas liberaliter à Carolo donatas, parum se probare declarauit: multumque consyderandum monet, ne id passim, & temerè fiat: semperque hoc vnum sollicitè dispiciat, quorumnam fidei, & consilio se committat: multos enim se illi insinuaturos, non tam regis obseruantia causa, quàm priuatorum commodorum ratione. Quorum nonnullis hoc duntaxat propositum esse, regem in egestatem & angustias redigere, vt eorum operæ necessariò implerentur, quas quanti libeat locent. Quemadmodum iam olim euenisse, ex prisca historijs,

rerumque recentium monumentis facile cognosci poterat. Ergo secum parum per cogitaret, quanti sumptus impenderent, in reipublici. necessitates primo quoque tempore faciendi. Illud etiam insolens & intolerabile, intra quadrimestre tempus quo regnare coeperat, ex stasis vectigalibus, centies & vices centena millia, ex alijs vero regijs prouentibus, plusquam sexagies data esse: cum reges catholici, totis quibus regnauerant quadraginta annis, quantumuis benefici fuissent, eam summam non exaequassent. Quare ea omnia prorsus abscindenda esse censebat. Tabulas vero, quas a Rege Ferdinando datas Enricus Fortuna, Anricus Almirantus, & Pacicus Ascalonius ostendebant, in quibus decies centies, ex noui orbis redbitus singulis donabantur, irritas & inanes esse iudicandas. Nam quae tempore diurnae & acerbissimae agritudinis parum consyderate promissa fuerant, praestari non debere ius est. Porro Enricum Fortunam, qui cognationis vinculo Ferdinando Regi perquam coniunctus, id mereri magis videri poterat, hominem esse praecipiti natura, & qui Gallorum quaesitis auxilijs, aduersus Carolum multa tentasset. Quod si liberalitatem, quae reges in primis amabiles facit, exercere vellet, habere apud se nobilissimos ministros, qui prompte & fideliter, suis iussis assidue obediuissent, quos beneficijs, quoties facultas daretur, exornare posset: iustitiam vero erga reliquos omnes exaequo coleret. Nam iustitiae munera sine discrimine omnibus esse tribuenda: liberalitatis vero ministris, pro cuiusque fidei sedulitate & dignitate. Trium enim sibi magnopere necessaria semper fuisse visa, quae regis imperium ante omnia stabilirent, primum ut suum ius unicuique tribuat, siue id equalis conditionis homines a rege postulent, siue multum dissimiles. Deinde ut virorum militarium, praesertim qui animi fortis & strenui praecleara dedissent documenta rationem imprimis habeat. Vltimum vero, quod magni momenti existimabat, ut censum regium dissipari non permittat: sed opes potius ex redbitus amplissimis continuo seponat, quibus res maximas & gloriosas adoriatur, & efficiat. Ipse enim experientia didicerat, quantum hoc referret, qui eo quadrimestri spatio, quo Carolo vicariam operam in moderandis sceptris praestiterat, tot res praeclearas & egregias absoluerat. Nam Baticos motus sedauerat: terrores Nauarorum compresserat: Malacitanorum

rum contumaciam coërcuerat : lim itanea præfidia arinis & militibus communiuerat : & oræ maritimæ reddiderat tranquillitatē : incursiones in Africam fecerat, classe aduersus Algerium missa: Bugiam, Pegnonum, & Melillam, Horuscij Barbarossæ obsidione liberauerat: Lusitanis ad Argillam defendendam auxilium obtulerat: & demum grande æs alienum, quod sub Ferdinando regius census cōtraxerat, dissoluerat. Quòd si ipse alienas partes agens, & maleuolorum inuidia saepe impeditus, hæc potuit efficere, a sumptibus superuacuis abstinens : quid ceniendum esse crederet de seipso rege potentissimo, & cuius celsitudinem subditorum inuidia attingere non potest? Quod de classe ad Algerium expugnandam missa ait, quantum prosper successus illi defuerit, tamen ob data constantis animi, & inuicti signa, memorabile est. Non minus enim laudis ex ea re infecta reportauit, quàm quondam ex Orano capta. Algerium, quam nonnulli (sed vt opinor falsò) antiquam Cirtam Iubæ, & Syphacis regiam esse credunt, eo tempore sub Hispanorum potestate erat, quibus certum quoddam tributum, quotannis pendebat. Sed cùm interea Africana littora Horuscus Mitylenæus pirata, cognomento Barbarossa, cum fratre minore Haredino infestaret, Bugiamque quam nostri tenebant, occupare laboraret, & ab eius obsidione alterius brachij iactura repulsus esset: ab Algerianis ciuibus qui Hispanicum iugum excutere affectabant, vindex libertatis accersitus fuit: atque intra vrbis mœnia receptus, totius iuuentutis aduersus Hispanos dux constitutus. Haredinus cognomento quoque Barbarossa, Christiani nominis acerrimus hostis, ille est, quem Carolus iam Romanorum imperator nostris temporibus Tunete depulit, oræ maritimæ securitate parta. Aiunt permultum opera Morabitorum, ad persuadendos populariū animos Horuscium adiutum fuisse: qui assiduè proclamabant, nefas esse & ré indignissimã, generosos Mahumeti cultores, Christianis hostibus nō solum parere, sed etiam tributa pendere. Quare Horuscium virum fortissimum & Christiano nomini infestum, qui eos ab Hispanorum seruitute liberare posset, regem capefferent: nam & occasionem peropportunam à Deo illis oblatam esse, Rege Ferdinando per id tempus vita functo. Ximenum verò non esse cur timerent: nam quanuis Orano capta Africam olim terruerat, iam adeo graui senio oppressus, & multis negotijs è regnorum

gubernatione impeditus erat, vt celerrimè è vita illi esset migrandum: Itaque nec vires neque otium Ximenio esse, ad res iterum Africanas inuadendas. His sermonibus persuasæ turbæ, à Selimo Algerij principe deficientes, Horuscium regem creauerunt. Hic ergo vrbe Mauritaniæ celebri & littorali potitus, non solùm Hispaniam maritimam quotidie vexabat, sed etiam ipsos Africanos regulos, auitis imperijs deturbare conabatur: vt paulatim & Africam quoque ad Turcarum seruitutem traduceret, quorum armis & præsidijs, ex prædone rex factus fuerat. Inter hos cùm Albuzeenum Teneziũ principè crudeliter vita spoliasset, Iahia Albuzeeni frater à Tenezésibus regno præficitur. Is paulò post filio herede relicto mortuus est. Hic continuis Horuscij incursionibus afflictus, timuit ne in eius manus incideret, & in Hispaniam tandem trajcere decreuit. Ergo ad Ximenum accessit supplex, se eius fidei commendans, & contra communem hostem opem implorans: nam ob Hispanorũ amicitiam, in eas calamitates & misérias se incidisse dicebat. Maluit se enim maiorum suorum exèplum sequi, qui Hispaniæ reges coluissent, quàm Barbarossæ piratæ adherere. Ximenius humanè respondit, curaturum se, ne amicitia cum Hispanis inite vnq̃ illum pœniteret. Delectus militum per Hispaniã haberi iubet, & naues quibus in Africã appelleret instrui, vt pirata à nostris littoribus arceretur. Classi cùm Fernandum Andradã præficere vellet, impetrare nõ potuit: q̃ ex tumultuarijs, & rei militaris imperitis hominibus legiones illas coactas esse diceret: vnde potius ex illorũ opera ignominia, quàm vlla gloria expectãda esset. Ximeniº cui omnis repulsa molesta erat, egre que ad preces descẽdebat, Didacum Verã tormetorum præfectũ, cuius industriã & fortitudinẽ, in Oranica olim expeditione expertus fuerat, ad eã rẽ idoneum arbitratus, legionibus traditis ad Algeriũ expugnandã misit. Nõnullis parum attètè Ximenius id fecisse visus fuit: q̃ is militari arrogãtia inflatus esset, & casu potius, aut fortuna quàm prudẽtia cõsilioũe, quo carebat, victurus crederetur. Igitur octo milliũ armatorũ exercitu Didacus Vera ex Hispania soluit: in Africã ad Algerij littº pridie diui Hiero. qui dies ante tertiũ ca. Oct. est, appulit. Mauri, qui multò ante id rescuerãt, finitimorũ vndiq; euocatis auxilijs, ingeti Numidarũ equitatu cõducto, oppidũ p̃bè munierãt. Horuscio cũ sexcẽtis fortissimis turcis sagittãdi peritis, quos ad sui corporis custodiã ex Asia adduxerat, p̃ muris stãt magnos suis animos ad hostium

hostium impetum propulsandū faciebat. Didacus vera cū milites suos ad oppidū inuadendū præde cupiditate plus satis paratos videret, in quatuor partes exercitum diuisit, sic in officio melius cōtineri posse ratus, & vt à quatuor itē celi regionibus expugnationē Algerij adorirentur. Aiunt cōtentionē fuisse ortā de militibus diuidēdis, inter Verā, & aliquot tribunos: qui nil perniciosius fieri posse aiebāt, q̄ exercitū in tot minutas partes frāgere. Omne. n. exercit⁹ nō numero si robur, in omniū militū vnione positū esse: præsertim cū p̄ certo accepisset, hostiū præsidia q̄ instructissima & copiosissima parata esse. Benecōsulētibus Vera nō auscultauit, qua de causa illi cōtumaciores facti pugnā negligēti⁹ curātes, præcipitē cōsilio suo agi siuerūt. Nā nostri quadrifariā diuisi Maurorū viribus impares fuerūt: qui siue q̄ tribulos ferreos per vicos oppidi disseminassent, siue q̄ serobes passim fodissent, quas leuib⁹ virgultis & arūdibus terra leui iniecta cōtexissent, portas oppidi patētes relinquūt. Nostri punicas insidias veriti, ingressu neglecto, muros audacter cōscēdere conātur: qui viribus Turcarū repulsi sunt, & aliquot capti è pinnis murorū, in contumeliā & ludibriū suspēsi. Horuscus, Turcas & Numidas egredi iubet aduersus reliquas exercitus partes: qui copiosiores atq; etiā animis, obducis nostri manifestā imprudentiā, elatioribus irruētes, Hispanum exercitū cōtinuò fugāt, atq; stragē & interneccionē edūt. Didacus Vera cōsilio & militibus destitutus, fuga sibi & filio cōsulendū ratus, bonā (vt aiunt) eius diei partē, dū Mauri in nostros sæuiunt in scopulorū cauernis delituerunt. Post q̄ in Hispaniā appulit, imprecationibus passim accipiebatur: & cōtumeliosis puerorū cātilenis proscissus lōgē debilior. Horuscio esse cātabatur, qui altero brachio carebat. In faulta ab eo tēpore Algerij expugnatio nostris semper fuit: nā littoris illi⁹ importuosi stationē, malè fidā nauibus semp̄ experti sumus. Eius rei nūtiū Ximenius sub Octobrē accipit, multa iā nocte, hominibus theologis de rebus sacris disputātib⁹ assidēs. Cū dictū esset, cursorē ex Africa ad fores adstare, vt intromitteretur iubet: & nihil sciscitat⁹ postq̄ literas ad se datas tacitus legit, sereno vultu circūstātibus dixit. Exercitus noster in Africa victus & profligatus esse nūciatur: sed paruā iacturā fecimus, Hispania hominibus facinoros⁹ & audacib⁹ exhausta est. Et rursus ad quæstionē theologicā disputandā est conuersus, qua absoluta ad corpora curanda discessum est, admirantibus cūctis Ximenij constantiam, & inuictum pectoris robur, qui nullum